

ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА И
СТРУЧНА СЛУЖБА ВАЉЕВО

Бирчанинова 128 А, 014/3519-390, 3519-391
e-mail: pssvaljevo@open.telekom.rs

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде
Сектор за рурални развој
www.psss.rs

АКТУЕЛНИ САВЕТИ ИЗ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРОИЗВОДЊЕ ЗА МЕСЕЦ ОКТОБАР

Билтен бр. 11

*ИЗБОР И ПРИПРЕМА ЗЕМЉИШТА ЗА ПОДИЗАЊЕ ВОЋЊАКА – д-р инж. Ђорђе
Совић*

РЕДУКОВАНА ОБРАДА ЗЕМЉИШТА – д-р инж. Снежана Стојковић-Јевтић

Ваљево, 30.10.2012. година

Тираж:
350 примерака

ИЗБОР И ПРИПРЕМА ЗЕМЉИШТА ЗА ПОДИЗАЊЕ ВОЋЊАКА

Воћке се могу садити од јесени када опадне лишће, током зиме уколико су повољни временски услови па до почетка вегетације у пролеће. Садњу треба обавити на парцелама које су претходно адекватно припремљене за садњу и које се налазе на локалитетима који одговарају за гајење одређених воћних врста. При избору парцеле треба добро анализирати климатске факторе датог локалитета јер су воћке дугогодишње културе и грешке учињене при подизању засада се касније тешко отклањају. У нашим условима најбољи су благо нагнути брежуљкасти терени на којима нема задржавања сувишне влаге, са структурним земљиштем повољног ваздушног и водног режима, терени са добром ваздушном дренажом и терени на којима нема присуства јаких ветрова док је благо струјање ваздуха пожељно јер се смањује потенцијал заразе гљивичним болестима. Треба избегавати тешка и збијена земљишта, забарена земљишта као и парцеле у затвореним котлинама, долинама јер су ту воћке подложне оштећењима од мразева јер се хладан ваздух ту скупља и задржава. Тек после анализе најважнијих климатских чинилаца као што су рељеф, нагиб терена, експозиција парцеле, анализе земљишта, учесталост појаве града, изложеност ветровима као и разматрања економских показатеља као што је близина саобраћајница, расположива радна снага и могућност пласмана планиране производње донети одлуку којој воћној врсти одговарају климатски и земљишни услови те локације. Приликом избора воћне врсте посебну пажњу обратити на избор одговарајуће сорте и подлоге, као и квалитетног садног материјала. Наводњавања засада је такође мера којој треба посветити доста пажње и у савременој воћарској производњи без наводњавања немогуће је планирати успешну и рентабилну производњу. Због тога пре самог подизања засада треба испитати могућност наводњавања истог па тек онда кад се обезбеди довољно воде кренути у производњу. Ова година је добар пример да се без заливања засада не могу очекивати добри приноси и квалитетани плодови а код појединих воћних врста као што је малина доведено је у питање и сам опстанак засада јер су се изданци масовно сушили а они који су остали слабо су развијени па ће идуће године род бити доста смањен. На жалост мало је засада који се наводњавају, па је код свих воћних врста било доста штете од суше и високих температура. Потребе за водом су веће на песковитијим,плићим земљиштима јужне експозиције него за дубока, структурна земљишта северне експозиције.

Припрема земљишта за садњу обухвата низ мера које имају за циљ да се на одређеној дубини земљишта створе повољни услови за развој кореновог система. Ове мере обухватају крчење претходне културе, нивелисање и равњање терена, повећање плодности земљишта, риголовање – дубока обрада, плитка обрада земљишта, обележавање правца редова и садних места, путева.

Воћне засаде треба подизати само на земљиштима која су приведена култури. Уколико је на земљишту на коме се жели подићи воћњак претходна култура био стари воћњак или има појединачних стабала воћки или друге дрвенасте биљке пожељно је после крчења тих стабала повадити и изнети са парцеле све дебље коренове жиле.

Заостали делови корена претходне вишегодишње културе ће почети да труле у земљишту па гљивице трулежнице корена могу прећи на корен младих воћки. Земљиште треба одмарати 2 до 3 године и на тој површини сејати ратарске и повртарске усеве а могу се гајити и легуминозе које се заоравају приликом дубоке припреме земљишта.

Уколико земљиште на коме се подиже засад није дужи низ година обрађивано и ако је јако закоровљено вишегодишњим коровима потребно је извршити прскање тоталним хербицидима пре дубоког орања јер је касније сузбијање ових корова доста тешко а и треба избегавати примену тоталних хербицида у првих неколико година неге младог засада воћа. Ако је као предусев била нека ратарска или повртарска култура, одмах после скидања тог усева може да се почне са припремом земљишта за садњу.

Уколико је парцела неравна пре дубоке обраде мора се извршити равњање терена скидањем и насипањем земљишта. Ово је битно јер ако је земљиште неравно у микродепресијама се накупља вода, долази до забаривања у тим деловима парцеле па воћке посађене на тим местима имају неповољне услове за пријем и даљи раст. Такође отежано је коришћење механизације и извођење агротехничких мера.

Мелиоративно ђубрење се изводи пре дубоке обраде. Има за циљ да се земљишту поправи плодност и да се земљиште доведе у стање најповољније за гајење воћки првих неколико година, док ће се касније са редовним ђубрењем засаду надокнађивати потребне количине хранива. Да би се установиле потребне количине минералних и органских ђубрива потребно је урадити агрохемијску анализу земљишта. Хемијском анализом земљишта установљава се садржај хумуса, лакоприступачног фосфора и калијума, садржај креча, киселост земљишта. Земљиште за успешну производњу треба да има најмање 3 % хумуса, 10 мг лакоприступачног фосфора и 25 мг калијума, киселост земљишта треба да се креће у границама од рН 5 до 7 у КС1. Недостајуће количине минералних хранива треба надокнадити мелиоративним ђубрењем. Количине и формулације ђубрива зависе од резултата анализа. За повећање садржаја хумуса користи се стајњак у количини од 20 до 40 тона по хектару. Уколико су земљишта кисела врши се поправка тј. калцификација са млевеним кречњаком, гашеним или негашеним кречом. Минерална ђубрива, стајњак и кречни материјал се растурају по површини и уносе се у земљиште дубоким орањем.

Дубоком обрадом се обезбеђује заступљеност хранива и у дубљим слојевима земљишта, побољшава се водни и ваздушни режим и стварају повољни услови за развој корена. Дубина риголовања зависи од типа земљишта и воћне врсте која се сади и износи од 40 до 70 cm. Риголовање треба обавити кад је земљиште умерено влажно. Ако се оре сувише влажно земљиште долази до кварења механичке структуре земљишта и касније теже припреме за садњу док се код сувише сувог земљишта изваљују велике бусе које је тешко уситнити.

Дубоко орање се може обавити током целе године уколико временски услови дозволе. Време извођење дубоког орања зависи и од предусева а најчешћи је случај да се обавља крајем лета и почетак јесени кад се скину предусеви и кад земљиште накисне. Дубоко орање треба обавити бар два месеца пре садње како би се земљиште слегло, прозрило и добило повољну структуру за садњу. Дуготрајна суша није дозволила да се ове године припрема земљишта изврши у овом року па ће се морати сачекати да земљиште накисне за дубоко орање. Кад се земљиште слегне изводи се допунска обрада са тешким тандирачама или ротофрезама како би се земљиште уситнило и припремило за садњу.

Уколико се садња обавља у пролеће изриголовано земљиште се оставља током зиме да акумулира влагу а дејство ниских температура допринеће да добије мрвичасту структуру. До пролећа се земљиште слегне и уситни. Површинска припрема се обавља непосредно пред садњу.

Диплинг. Ђорђе Сивић

РЕДУКОВАНА ОБРАДА ЗЕМЉИШТА

Дуготрајна суша током лета, пренела се и у септембар и октобар. Суво земљиште и недостатак падавина онемогућили су правовремену припрему земљишта за јесењу сетву а и поново у жижу избацили дилему: редукована обрада земљишта, да или не? Једни су за, други пак категорички против. Ко је у праву, намеће се питање?

Они који су за класичну обраду земљишта као аргументе за износе чињенице да обрађено земљиште има већу површину од необрађеног, па је зато и његова активност већа. Обрађено земљиште успоставља повољнију структуру а режими воде, ваздуха и топлоте доводе се у повољније стање. Повећање запремине земљишта, унутрашње површине и активност воде, ваздуха и топлоте изазивају различите промене (мобилицу биљна хранива) што доводи до повећања плодности земљишта.

Али, основном обрадом настају велики трошкови који поскупљују цену производа а истовремено неправилном обрадом нарушава се плодност земљишта. Зато је потребно смањити трошкове производње и учинити је рентабилнијом.

Један од начина је примена редуковане обраде земљишта. Систем редуковане обраде земљишта изводи се брзо и једноставно. Са два до три тањирања завршавају се и основна и допунска обрада. Брзо извођење редуковане обраде (до 20 ха дневно) омогућава да се пшеница засеје у оптималном року што је једна од гаранција доброг приноса.

То је главна предност редуковане обраде над класичном, а важно је, јер је механизација углавном стара и дотрајала, а гориво скупо, па је свака уштеда драгоценост. Плићом обрадом убрзавају се јесењи радови у првом реду сетва пшенице. У пракси се показало да се при редукованој обради користи 1/3 горива потребна за класичну обраду, јер се обрађује плићи слој, мање је напрезање трактора при тањирању, мање застоја па се радови лакше и успешније обављају.

Међутим редукована обрада земљишта за сетву пшенице може се применити у случају погодног предусава: стрнине, соје, сунцокрета. Успех редуковане обраде зависи и од машина које се користе. Примећено је да се квалитет побољшава ако се тањирање изводи унакрсно. Обично је довољно два тањирања, у изузетним случајевима три. Број зависи од стања влаге у земљишту и квалитета иситњености жетвених остатака претходног усева.

Искуства су показала да је 15 цм дубина која задовољава све захтеве гајења пшенице. Да би се побољшао успех редуковане обраде потребно је одмах по скидању усева иситнити жетвене остатке.

Противници редуковане обраде наводе податке бројних истраживања која су показала да трошкови производње при класичној обради буду надомештени повећаним приносом, и да се највећи финансијски резултат оствари при класичној обради јер се тада постижу највећи приноси.

Вишемесечна суша натерала је ратаре Колубарског округа да ове сезоне постану присталице редуковане обраде. Недостатак падавина и суво земљиште били су ограничавајући фактор примене класичне обраде, па су многе парцеле засејане након обраде земљишта тањирањем. Сем уштеде горива и механизације време ће показати да ли је довољно земљиште обрадити редукованом обрадом или пак класична обрада земљишта још увек нема алтернативу.

Дипл. инг. Снежана Стојковић-Јевтић
